

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เด็กและเยาวชนทุกคนจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมต่อไป แต่ตามสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าสังคม ทำให้เด็กและเยาวชนไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ก่อให้เกิดปัญหาตามมาทั้งปัญหาด้านอารมณ์และพฤติกรรม เช่น การติดเกม ยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมั่วสุมโดยใช้วิธีการรุนแรงแก้ปัญหา การทำร้ายตนเองและผู้อื่น ในที่สุดเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำผิด และถูกจับกุม เด็กและเยาวชนก็จะต้องได้รับโทษทัณฑ์ตามบทลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังจะเห็นได้จากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจากข้อมูลสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2551 ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1

จำนวนคดีเด็กที่ถูกดำเนินคดีของสถานพินิจทั่วประเทศ

จำแนกตามฐานความผิด ระหว่างปีงบประมาณ

2542-2551

ปีงบประมาณ	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ฐานความผิด										
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	7,986	7,719	7,374	7,949	8,886	10,496	10,733	14,314	14,764	12,658
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	2,304	1,946	2,175	3,054	4,843	5,969	6,112	8,284	7,784	6,661
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	1,004	961	1,026	1,479	1,735	2,416	2,680	3,652	2,154	1,916
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพที่ชื่อเสียงและการปกครอง	557	482	397	681	1,016	1,149	1,271	1,731	3,247	2,986
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	21,099	20,103	16,563	16,723	5,897	5,310	6,542	8,803	10,279	11,207
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	892	900	933	1,380	1,957	2,031	2,404	3,414	3,650	3,251
ความผิดอื่น ๆ	3,546	3,328	2,980	4,019	5,581	5,937	6,338	8,020	9,250	8,299
รวม	37,388	35,439	31,448	35,285	29,915	33,308	36,080	48,218	51,128	46,981

ที่มา: จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ จำแนกตามฐานความผิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2551, โดย กลุ่มงานข้อมูล

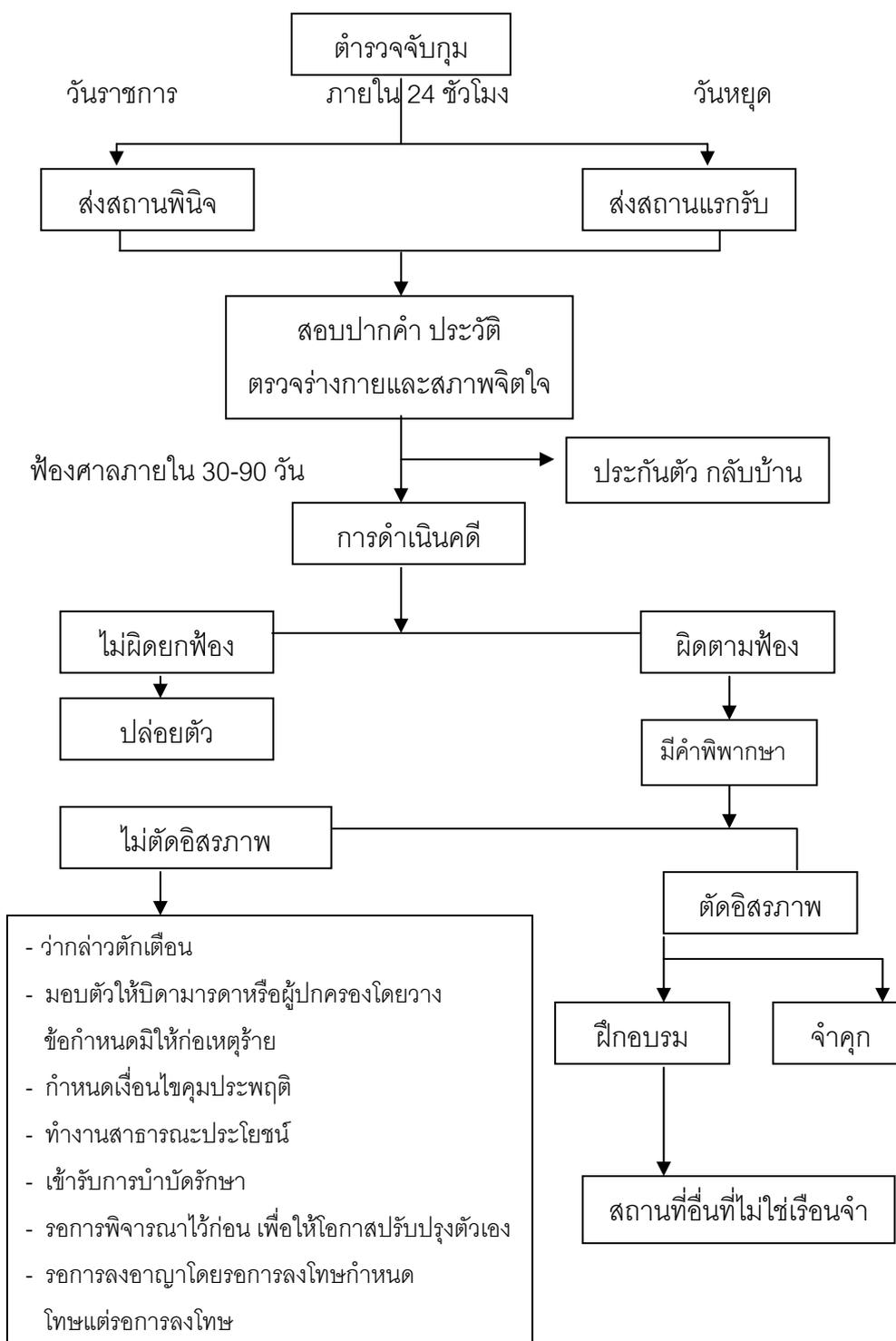
และสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2551, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2552, จาก

www.djop.moj.go.th/stat/upload_stat/3-1-7.pdf

จากตารางที่ 1.1 พบว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดระหว่าง พ.ศ. 2542-2551 มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งมีเพิ่มขึ้น ระหว่างปี 2547-2550 จากจำนวน 10,496 คนเป็น 14,764 คนและลดลงในปี 2551 เป็น 12,658 คน ส่วนคดีความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษเพิ่มสูงขึ้นทุกปี นับจากปี 2547 จนถึงปี 2551 จากจำนวน 5,310 คน เป็น 11,207 คน สะท้อนให้เห็นความไม่เข้มแข็งของ สถาบันต่าง ๆ ทั้งสถาบันครอบครัว สังคม รวมทั้งประเทศชาติ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จึงเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่ง จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการแก้ไข ฟื้นฟู และให้การสงเคราะห์ เพื่อให้กลับตัวเป็นคนดีของสังคมและสามารถพัฒนาประเทศชาติได้ต่อไปในอนาคต (ภูษิต ดวงจันทร์, 2548, น. 1)

โดยทั่วไปแล้ว เป้าหมายของการดำเนินคดีแก่บุคคลที่กระทำการอันกฎหมาย บัญญัติว่าเป็นความผิด คือ การนำตัวผู้กระทำผิดนั้นมาฟ้องลงโทษ กระบวนการทุกขั้นตอน ในวิธีพิจารณาความอาญาไม่ว่าจะเป็น การจับ ควบคุม สอบสวน ฟ้องคดี และการพิจารณา พิพากษาของศาล ย่อมมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากพยาน หลักฐานต่าง ๆ ว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นผู้กระทำผิดจริงหรือไม่ และควรจะได้รับโทษอย่างไร ส่วนการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชนซึ่งกระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดนั้น มิได้มีเป้าหมายจำกัดเพียงวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไปข้างต้น หากแต่รวมถึง การค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำผิด สภาพแวดล้อมและสภาพของเด็กและเยาวชน อันเป็นเหตุ ให้กระทำผิด ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าพนักงานหรือศาลทราบข้อเท็จจริง และหาวิธีการที่เหมาะสม เพื่อเปลี่ยนแปลงให้กลับตัวเป็นคนดี เพราะแต่ละบุคคลมีสาเหตุของการกระทำผิดแตกต่างกัน ดังนั้นเด็กและเยาวชนมีโอกาสการแก้ไขจึงต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำผิดเฉพาะราย ซึ่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน หรือต้องลงโทษเสมอไป กฎหมายเกี่ยวกับความผิดเด็กและเยาวชน ของไทยจึงมีบทบัญญัติให้ศาลอาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษ หรือรอการลงโทษ หรือคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนก็ได้เพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขเด็กและเยาวชน ที่ต้องการว่าได้กระทำผิด ไม่กระทำผิดซ้ำขึ้นอีกในอนาคต

แผนภูมิที่ 1.1
ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน

ที่มา: ขั้นตอนในการปฏิบัติคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัว, โดย สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัว จังหวัดชัยนาท, 2552, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.chain-ju.ago.go.th/krabunkan.doc>

จากแผนภูมิที่ 1.1 สามารถอธิบายขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนได้ดังนี้

1. กรณีที่ตำรวจจับกุมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด จะต้องนำตัวเด็กและเยาวชนส่งสถานพินิจภายใน 24 ชั่วโมงหากเป็นวันราชการ แต่ถ้าเป็นวันหยุดจะนำส่งสถานแรกรับ ในระหว่างนี้มีการสอบปากคำ ทำประวัติ ตรวจร่างกายและสภาพจิตใจเพื่อฟ้องศาลภายใน 30-90 วันขึ้นกับอัตราโทษในฐานความผิดนั้น ๆ

2. กรณีที่ผู้ปกครองต้องการประกันตัวเด็กและเยาวชน สามารถทำได้โดยนำหลักฐานต่าง ๆ มาแสดง เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน สูติบัตร ที่กองคุมประพฤติสถานพินิจฯ เมื่อได้ประกันตัวแล้ว เด็กและเยาวชนสามารถกลับบ้านได้ แต่ต้องมาพบพนักงานตามกำหนดนัดทุกครั้ง

3. ในการดำเนินคดี ทางศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ผิด จะยกฟ้องและปล่อยตัวไป แต่กรณีที่ผิดตามฟ้อง จะมีคำพิพากษาเป็น 2 กรณี คือ

3.1 ไม่ตัดอิสระภาพ จะมีวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนหลายทาง ได้แก่

- การว่ากล่าวตักเตือน
- มอบตัวให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยวางข้อกำหนดมิให้ก่อเหตุร้าย
- กำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ
- การให้ทำงานสาธารณะประโยชน์
- การเข้ารับการรักษา
- รอคอยพิจารณาไว้ก่อน เพื่อให้โอกาสปรับปรุงตัวเอง
- รอคอยลงอาญาโดยรอการกำหนดโทษ หรือ กำหนดโทษแต่รอการลงโทษ

3.2 ตัดอิสระภาพ ในกรณีนี้เด็กและเยาวชนจะถูกศาลสั่งให้ดำเนินการ 2 กรณี คือ

ก. ฝึกลบรรมในสถานที่ยื่นที่มีไข้เรือนจำ หรือ

ข. จำคุก ซึ่งจะต้องถูกส่งตัวไปรับโทษจำคุกที่เรือนจำ ซึ่งโดยแนวทางปฏิบัติแล้วศาลจะไม่พิพากษาให้ส่งเด็กและเยาวชนไปเรือนจำ แต่จะให้ส่งตัวไปฝึกและอบรมยังสถานพินิจ (ศูนย์ฝึกฯ) แทน

จากขั้นตอนการดำเนินงานดังกล่าว จะเห็นได้ว่า วิธีการดังกล่าวแม้จะตัดอิสระภาพ แต่จะไม่ตัดอนาคตของเด็กและเยาวชนให้ถูกตีตราว่าเป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกมาก่อนเพราะการฝึกลบรรมไม่ใช่โทษทางอาญาทั้งนี้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่การจำแนกเด็กและเยาวชน กิจกรรมที่เกิดขึ้นในระยะนี้ประกอบด้วยการประชุมพิเศษ เพื่อให้ข้อมูลของหน่วยงาน เช่น กฎระเบียบ ข้อพึงปฏิบัติระหว่างรับการฝึกลบรรม ตารางเวลาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่

จัดให้บริการด้านต่าง ๆ ของบุคลากร เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็กและเยาวชนเพื่อผ่อนคลายความกังวลใจ และยังศึกษาข้อมูลหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ เช่น ครอบครัว การประกอบอาชีพ สภาพาสุขภาพ พฤติกรรม สภาพาสารมณ์ ปัญหาและความขัดแย้งในจิตใจรวมทั้งวิธีการเผชิญปัญหาเพื่อกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเข้าใจและตระหนักถึงปัญหา ที่จำเป็นต้องแก้ไขพร้อมสร้างแรงจูงใจให้เกิดการยอมรับ การให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนบำบัดฟื้นฟู โดยกำหนดตามลำดับความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนของปัญหา เช่น การรักษาพยาบาล ความเจ็บป่วย การสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสม ตลอดจนถึงการบำบัดทางครอบครัว เช่น สร้างสัมพันธภาพในครอบครัวพร้อมกับจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา สำหรับเด็กและเยาวชนตามความเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็กและเยาวชน เพื่อได้รับการพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น ร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ศีลธรรมและสังคม ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อศึกษาความต้องการและแผนการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนแต่ละราย พร้อมกับการเตรียมครอบครัวและสภาพแวดล้อมหรือชุมชน เพื่อให้เข้าใจและยอมรับที่จะปรับตัวให้เข้ากับเด็กและเยาวชนสำหรับเด็กที่ไม่มีครอบครัว ต้องประสานงานติดต่อกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก โดยติดตามผลภายหลังปล่อยอย่างต่อเนื่องต่อไป หากมีปัญหาจึงประสานงานและให้คำแนะนำเพื่อไปรับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน องค์กร ในชุมชนต่อไป

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

เมื่อเด็กและเยาวชนเข้ามาอยู่ในศูนย์และอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขาแล้ว ศูนย์ฯมีหน้าที่ต้องให้การควบคุมและฝึกอบรมบำบัดแก้ไข เพื่อให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นกลับตนเป็นคนดีสามารถอยู่ในสังคมได้โดยปกติสุขต่อไป ซึ่งเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมแห่งนี้ไม่ได้ถูกศาลสั่งให้มาฝึกและอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขาโดยตรง แต่จะถูกส่งมาจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแห่งอื่น ๆ เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่เดิมได้ ศูนย์ฝึกฯแห่งนี้จึงเหมาะสมที่จะเลือกให้เป็นกลุ่มประชากรด้วยเหตุผลว่าเด็กและเยาวชนเหล่านี้น่าจะรับรู้ความรู้สึกและเข้าใจปัญหาของสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ได้ดีที่สุด เด็กและเยาวชนบางคนที่กระทำความผิด อาจมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม ดังนั้นเด็กและเยาวชนบางส่วนจึงต้องได้รับการฝึกและอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม การได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมอาจช่วยให้รู้สึกว่าการที่ตนเองไม่ได้ถูกควบคุม ซึ่งถ้าเด็กและเยาวชน

เข้าใจวัตถุประสงค์ของการได้รับการฝึกอบรมและมองศูนย์ฝึกและอบรมเป็นเสมือนโรงเรียนที่ให้การศึกษาระดับอนุบาลเหมือนเด็กที่เรียนหนังสือทั่วไป ย่อมเกิดผลดีในการเปลี่ยนมุมมองทั้งตัวเด็กและเยาวชนและสังคมสิ่งแวดล้อมที่จะให้การยอมรับในศักยภาพของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขาต้องรับผิชอบเด็กจำนวนทั้งสิ้น 146 คน ซึ่งมีฐานความผิดคล้าย ๆ กัน (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2
จำนวนคดีเด็กที่ถูกดำเนินคดีของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
เยาวชนชายบ้านอุเบกขาจำแนกตามฐานความผิด
ระหว่างปีงบประมาณ 2548-2552 (กันยายน)

ฐานความผิด	2548	2549	2550	2551	2552
ปี					
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	140	144	118	126	46
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	50	47	34	29	13
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	36	33	29	21	9
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	49	64	58	55	14
ความผิดอื่น ๆ*	11	22	4	15	4
รวม	286	310	243	246	86

ที่มา: รายงานข้อมูลสถิติประจำวัน 14 กรกฎาคม 2552, ฝ่ายทะเบียนและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา, 2552, กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง. (อัดสำเนา)

*หมายเหตุ: ความผิดอื่น ๆ เช่น ความผิดตาม พ.ร.บ.การพนัน ความผิดตาม พ.ร.บ.ป้องกันการใช้สารระเหย ความผิดตามเงื่อนไขคุมประพฤติ ความผิดตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ ความผิดตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก ความผิดฐานบุกรุก ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น

จากตารางที่ 1.2 พบว่า จำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมีจำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและยาเสพติด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการฝึกและอบรมของเด็กและเยาวชนน่าจะมีส่วนช่วยให้การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนน้อยลงจึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าสวัสดิการอาจมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญเพราะช่วยในการแก้ไข ฟื้นฟู

และสงเคราะห์เพื่อการกลับตัวเป็นคนดีของสังคมจะได้มีส่วนช่วยพัฒนาประเทศชาติได้ต่อไปในอนาคต

ในฐานะที่เป็นนักศึกษาสังคมสงเคราะห์ผู้ศึกษามองเห็นความสำคัญของเรื่องทักษะของเด็กและเยาวชนต่อสวัสดิการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา โดยมีเหตุผลสำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนที่เป็นผู้กระทำความผิดนั้นได้รับการบำบัดฟื้นฟู พัฒนาและส่งเสริม ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมได้อย่างเหมาะสม และประการที่สอง เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมต่อการบำบัดแก้ไข และเพื่อพิทักษ์ปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพที่ดีที่สุดแก่เด็กและเยาวชนให้กลับตัวเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งความมุ่งหมายทั้งสองประการนี้สอดคล้องกับสวัสดิการเพราะสวัสดิการเป็นพื้นฐานเพื่อการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ประกอบกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทยเป็นการเน้นในอำนาจรัฐ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งเรื่อง งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ส่งผลให้สามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงและเสมอภาคกัน สามารถดำเนินงานด้านการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กและเยาวชนสามารถปรับเปลี่ยนนิสัยความประพฤติและสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ กลายเป็นพลเมืองดี ส่งผลทั้งต่อเด็ก ครอบครัว ชุมชนและสังคม แต่ข้อที่พึงตระหนักก็คือ มาตรการทั้งหลายเหล่านี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ผู้เกี่ยวข้องต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อสวัสดิการภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งศูนย์ฝึกฯ นี้เปรียบเสมือนกับเป็นบ้านอีกหลังหนึ่งที่จะต้องมีความพร้อมที่เหมาะสมกับการปรับพฤติกรรมและหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดที่ดีงาม เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ผ่านการอบรมแล้วกลับคืนสู่บ้านและชุมชนได้ในสภาพที่พร้อมจะเป็นเด็กและเยาวชนที่ดีของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสวัสดิการที่มีอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา
2. เพื่อศึกษาการรับรู้และการใช้ประโยชน์จากสวัสดิการและความพึงพอใจของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อแนวทางการปรับปรุงสวัสดิการในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสวัสดิการที่มีอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา การรับรู้และการใช้ประโยชน์จากสวัสดิการและความพึงพอใจ เพื่อการปรับปรุงสวัสดิการในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา จำนวน 146 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 14 กันยายน 2552)

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา เลขที่ 512 ถนนสรรพาวุธ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หมายถึง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขาที่อยู่ในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นสถานที่ควบคุมและให้การฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตามคำสั่งศาล

เด็กและเยาวชน หมายถึง ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา

สถานภาพสมรส หมายถึง สถานะหรือคุณลักษณะของบุคคลโดยได้มาจากพหุติณัยที่แตกต่างกัน ได้แก่ โสด มีคู่ครองและมีบุตร มีคู่ครองและไม่มีบุตร มีคู่ครองมีบุตรแต่เลิกกันแล้ว เคยมีคู่ครองแต่เลิกกันแล้ว ในที่นี้เด็กและเยาวชนที่สมรสแล้ว คือ ผู้ที่มีสถานภาพสมรสโดยพหุติณัยเท่านั้น

สวัสดิการ หมายถึง บริการที่ศูนย์ฝึกและอบรมมีให้สำหรับเด็กและเยาวชน 2 ประเภท คือ สวัสดิการขั้นพื้นฐานที่เด็กและเยาวชนของศูนย์ได้รับตามสิทธิ และสวัสดิการตามระบบขั้นที่จัดให้โดยมีเงื่อนไขตามระบบการให้คะแนน (grade system)

สวัสดิการขั้นพื้นฐาน หมายถึง สวัสดิการขั้นพื้นฐานตามสิทธิที่เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในศูนย์ได้รับเมื่อเข้ามาฝึกอบรม ประกอบด้วย

- สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย
- สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย
- สวัสดิการด้านการศึกษา
- สวัสดิการด้านการสงเคราะห์
- สวัสดิการด้านการจ้างงาน
- สวัสดิการด้านการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนา
- สวัสดิการด้านบริการอำนวยความสะดวกแก่เด็กและเยาวชน

สวัสดิการระบบขั้น หมายถึง การจัดแบ่งเด็กและเยาวชนออกเป็นระดับชั้นต่าง ๆ และกำหนดสิทธิต่าง ๆ ตามเงื่อนไขของลำดับชั้น โดยคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาตามระยะเวลาการฝึกอบรมและความประพฤติที่ดีขึ้น

เด็กและเยาวชนที่มีพัฒนาการตามระบบนี้ จะได้รับสิทธิหลายอย่าง ได้แก่

- การลดระยะเวลาการฝึกอบรมในวันสำคัญต่าง ๆ
- การลากลับไปเยี่ยมบ้าน
- การออกไปทำกิจกรรมนอกศูนย์ฯและการศึกษาแบบไปเช้า-เย็นกลับ
- การคัดเลือกให้อยู่ในหอภาคภูมิ
- การเสนอปล่อยก่อนกำหนด

การรับรู้สวัสดิการ หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนรู้หรือไม่รู้ว่ามีสวัสดิการประเภทนั้น ๆ อยู่

การใช้ประโยชน์สวัสดิการ หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการภายในของบ้านอุเบกขาตามสิทธิและเงื่อนไขของสวัสดิการประเภทนั้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เด็กและเยาวชนมีต่อสวัสดิการที่ได้รับจากบ้านอุเบกขา